

Medical Subject Headings stosowanie określników

Kraków, maj 2019 r.

Jolanta Cieśla
Elżbieta Bohatkiewicz
Biblioteka Medyczna
Uniwersytet Jagielloński
Collegium Medicum

MeSH – określniki

**Określnik odpowiada na pytanie: “dany jest temat – jaki jego aspekt omawia autor?”
Indeksujący musi pytać i odpowiadać na to pytanie dla każdego wybranego deskryptora:**

- Jeśli na przykład tematem artykułu jest [metabolizm wątroby w zapaleniu stawów oraz efekty leczenia aspiryną](#), bibliotekarz musi rozważyć następujące kwestie:
  1. punkt widzenia, z którego rozpatruje się WĄTROBĘ
  2. punkt widzenia, z którego rozpatruje się ZAPALENIE STAWÓW
  3. punkt widzenia, z którego rozpatruje się ASPIRYNĘ
- Jeżeli punktu widzenia zawartego w publikacji nie można ująć przy pomocy żadnego z określników dozwolonych dla danego deskryptora, należy dodać deskryptor o tym samym znaczeniu, co określnik (por. - - instrumentation i Equipment and Supplies; - - classification i Classification).
- W takim przypadku osoba indeksująca nie jest zobowiązana zastosować „na siłę” określnik.

BRAK określnika jest lepszym wyjściem aniżeli określnik WPROWADZAJĄCY W BŁĄD.
- Niekiedy temat nie może być w pełni oddany przy pomocy hasła rozwiniętego deskryptor – określnik, wydaje się, że określnik również wymagałby kolejnego określnika. Należy wówczas dodać deskryptor - ekwiwalent określnika i dookreślić go przy pomocy kolejnego potrzebnego określnika. Wyjaśnia to przykład:
  - [Urine cytology in bladder neoplasms.](#)
  - BLADDER NEOPLASMS -- urine
  - URINE -- cytology

MeSH – określniki

Kolejność wyboru haseł w procesie indeksowania:

1. proste/prekoordynowane (np. Leukocyty ; Leczenie bólu)
2. rozwinięte (Szpitale publiczne - - ekonomika)
3. jeśli nie można zastosować żadnego z powyższych: hasło koordynowane z dwóch lub więcej deskryptorów (Centra sprawności fizycznej & Sprzęt i wyposażenie)

W rekordzie każdego deskryptora, z którym są powiązane tzw. deskryptory prekoordynowane jest odpowiednia adnotacja (Entry Combination). Czasem jest ich wiele, jak w rekordzie Leki (Pharmaceutical Preparations):

PHARMACEUTICAL PREPARATIONS

Entry Combination:

[adverse effects: Drug-Related Side Effects and Adverse Reactions](#)

[antagonists & inhibitors: Drug Antagonism](#)

[legislation & jurisprudence: Legislation, Drug](#)

[pharmacokinetics: Pharmacokinetics](#)

[pharmacology: Pharmacology](#)

[poisoning: Poisoning](#)

[therapeutic use: Drug Therapy](#)

[toxicity: Drug-Related Side Effects and Adverse Reactions](#)

MeSH – określniki

Użycie niektórych określników pociąga użycie haseł, przykłady:

- - historia (zazwyczaj dodaje się przedział chronologiczny)
- - prawo (zazwyczaj dodaje się hasło geograficzne)
- - prawo (jeśli praca zawiera więcej niż 20% tekstów aktów prawnych: Typ publikacji Akty prawne)
- - statystyka i dane liczbowe (jeśli praca zawiera więcej niż 20% danych statystycznych: Typ publikacji Statystyki)

Częste wzajemne zależności w użyciu określników:

- **Kiedy wiadomo, że choroba A powoduje chorobę B:**
  - 650_2 Choroba A - - *powikłania*
  - 650_2 Choroba B - - *etiopatogeneza*
- **Kiedy lek lub procedura powoduje działanie uboczne:**
  - 650_2 Choroba - - *etiologia chemiczna*
  - 650_2 Nazwa leku - - *działanie szkodliwe*
  - 650_2 Choroba - - *etiopatogeneza*
  - 650_2 Procedura - - *działanie szkodliwe*
- **Użycie określonego leku w leczeniu choroby:**
  - 650_2 Choroba - - *farmakoterapia*
  - 650_2 Nazwa leku - - *stosowanie lecznicze*

Częste wzajemne zależności w użyciu określników:

- **Zmiany biochemiczne wywołane przez lek w narządzie:**
  - 650_2 Narząd - - *metabolizm*
  - 650_2 Nazwa leku - - *farmakologia*
- **Praca omawia śmiertelność spowodowaną przez chorobę w określonym kraju:**
  - 650_2 Choroba - - *śmiertelność*
  - 650_2 Nazwa geograficzna - - *epidemiologia*

Trudności w rozróżnieniu określników:

- działanie szkodliwe (adverse effects), zatrucia (poisoning), toksyczność (toxicity)
- metabolizm (metabolism), farmakokinetyka (pharmacokinetics), farmakologia (pharmacology)

Biblioteka Medyczna

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM MEDICUM

NASZE BIBLIOTEKI ▾ STUDENCI ▾ FOREIGN STUDENTS DOKTORANCI ▾ PRACOWNICY UJ CM ▾ INNI UŻYTKOWNICY ▾

Multiwyszukiwarka e-zasoby Katalog Cyfrowa Biblioteka Medyczna Bazy danych

Przeglądaj czasopisma i książki

Szukaj

● Publication Finder ○ PubMed ID ○ DOI

STRONA GŁÓWNA > ○ BIBLIOTECE > PORTAL BIBLIOTEKARZY > OKREŚLNIKI MESH – WERSJA 2008

Arkusze samooceny

ORCID

NA SKRÓTY ▾

- Biblioteka A-Z
- Zasoby
- Katalog
- Bibliografia UJ CM
- e-Zasoby
- PubMed
- Przewodnik dla studentów I roku

Określniki MESH – wersja 2008

- Wstęp
- Porównanie określników**

Określniki MeSH:

- abnormalities
- administration & dosage
- adverse effects
- agonists
- analogs & derivatives

Duże zmiany w użyciu określników od 2015r.

Przykłady poważnych zmian w stosowaniu określników, np.:

- W 2017r. utworzono określnik [/diagnostic imaging](#). Zastąpił trzy określniki:
- [/radiography](#) [/radionuclide imaging](#) [/ultrasonography](#)

Stosowany jest z nazwą choroby lub narządu. Należy dodać szczegółową metodę diagnostyczną występującą w drzewie Diagnostic Imaging (np. RADIOGRAPHY, RADIONUCLIDE IMAGING, ULTRASONOGRAPHY)

- Usunięto określnik [/manpower](#)
- W jego miejsce należy przydzielać deskryptor [Workforce](#)
- Usunięto określnik [/secretion](#) i włączono go do określnika [/metabolism](#)
- Usunięto określnik [/utilization](#) i włączono go do określnika [/statistics & numerical data](#)

Pułapki - Jakie błędy łatwo popełnić

- Użycie dwóch deskryptorów zamiast hasła rozwiniętego, np.

650_2 Cukrzyca

650_2 Diagnostyka

Powinno być:

650_2 Cukrzyca - - diagnostyka

- Brak kluczowego hasła, np.:

„Kryteria rozpoznawania i wczesne objawy chorób nowotworowych ”

650_2 Nowotwory - - etiopatogeneza

650_2 Nowotwory - - diagnostyka

650_2 Objawy

Brak **Wykrycie nowotworu wczesne**

Pułapki - Jakie błędy łatwo popełnić

- **Pominięcie populacji**, np. „Diabetologia wieku rozwojowego”
  - Cukrzyca
  - dodano błędnie Medycyna wieku rozwojowego**Powinno być:**
  - Dzieci
  - Młodzież

Przykład z NLM:

Neurology : neonatology questions and controversies / ed. Jeffrey M. Perlman, Maria Roberta Cilio

650 12 Nervous System Diseases (**Choroby układu nerwowego**)

650 12 Infant, Newborn, Diseases (**Choroby noworodków**)

650 22 Infant, Newborn (**Noworodki**)

Dodano hasło „Noworodki” ze względu na możliwość skoordynowania z hasłem „Choroby układu nerwowego”.

Pułapki - Jakie błędy łatwo popełnić

- **Pomylenie typu publikacji z tematem.** Typ publikacji wskazuje czym jest praca, a nie o czym jest.

Practice Guideline MeSH Descriptor Data 2019

Details

Qualifiers

MeSH Tree Structures

Concepts

MeSH Heading Practice Guideline

Tree Number(s) [V02.515.500](#)

Unique ID D017065

Annotation this heading is used as a Publication Type; for original specific guidelines related to healthcare; a different heading [PRACTICE GUIDELINES AS TOPIC](#) is used for general design, methodology, economics, etc of practice guidelines

- Czy praca jest **o wytycznych** postępowania klinicznego?
- Czy **praca to wytyczne** postępowania klinicznego?

Pułapki - Jakie błędy łatwo popełnić

- Niekonsekwencje w użyciu określników wzajemnie zależnych
- Szczegółowy temat i hasło bardzo ogólne, np. w opisie książki „Zakażenia w ciąży i okołoporodowe” – dodanie hasła „Położnictwo” jest błędem
- Przydzielenie hasła wbrew instrukcji NLM:
np. Meeting Abstract CATALOGER: Do not use, use publication type CONGRESS

Pułapki - Jakie błędy łatwo popełnić

-
- Użycie nazwy specjalizacji zamiast hasła z grupy chorób, np. książka „Endokrynologia dzieci i młodzieży” powinna być opisana jako
    - Choroby układu wewnątrzwydzielniczego
    - Dzieci
    - Młodzież
  - A nie: Endokrynologia, **chyba że** zawiera także treści odnoszące się do specjalizacji lekarskiej, np. Historia endokrynologii.

Pułapki - Jakie błędy łatwo popełnić

-
- Niezrozumienie zakresu stosowania deskryptora lub określnika
  - np. określnik - - wykorzystanie NLM definiuje jako „stopień wykorzystania”, a nie jak wykorzystać dane urządzenie lub technikę.

„Wykorzystanie EKG w diagnozie chorób serca” nie odpowiada zakresowi tego określnika.

Jednak określnik ten będzie poprawnie przydzielony do publikacji pt. *„Czy EKG jest często wykorzystywany na obszarze Nigerii?”*

Narzędzia indeksowania

MeSH Browser: **czytajmy adnotacje-to są instrukcje!**

Narzędzia indeksowania:

- **Browser** – najważniejsze: adnotacje, zakres stosowania (scope notes), drzewa hierarchiczne
- **NUKAT** – wersja polsko-angielska haseł MeSH

- LocatorPlus – porównanie
- Artykuły w PubMed - porównanie
- LCC – porównanie, dla dzieł spoza medycyny

Materiały na naszej stronie

O Bibliotece > Portal bibliotekarzy

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM MEDICUM

NASZE BIBLIOTEKI ▾ STUDENCI ▾ FOREIGN STUDENTS DOKTORANCI ▾ PRACOWNICY UJ CM ▾ INNI UŻYTKOWNICY ▾

Multiwyszukiwarka

e-zasoby

Katalog

Cyfrowa Biblioteka Medyczna

Bazy danych

Przeglądaj czasopisma i książki

Szukaj

Publication Finder PubMed ID DOI

STRONA GŁÓWNA > O BIBLIOTECE

Arkusz samooceny

ORCID

NA SKRÓTY ▾

Biblioteka A-Z

Zasoby

Katalog

Bibliografia UJ CM

e-Zasoby

PubMed

Przewodnik dla studentów I roku

O Bibliotece

Godziny otwarcia i kontakt

O Bibliotece

- Historia i osiągnięcia Biblioteki
- Opis i organizacja zbiorów
- Regulamin
- Struktura Biblioteki
- RODO
- Osoby z niepełnosprawnością w Bibliotece
- Portal bibliotekarzy

MeSH Browser Overview

Searching Vocabulary with the MeSH Browser

- The browser offers two search methods: **FullWord Search** and **SubString Search**.
  - **FullWord Search** looks for complete entry terms only, not strings that are part of a term, word, or sentence.
  - **SubString Search** will find records that have a string of characters as a complete term, or embedded in a term, word or sentence.
- Each method can be further modified to search by **Exact Match**, **All Fragments**, or **Any Fragment**.
  - **Exact Match** finds terms that precisely match your search term regardless of whether the term has upper and lower case characters.
  - **All Fragments** finds terms that include all fragments of a search string in any particular order.
  - **Any Fragment** finds terms that include at least one fragment of a search string.
- The look-up can also be restricted or limited with any of the following:
  - **Main Heading Terms** including Preferred Terms, Entry Terms, Entry Versions, and Permuted Terms found in Descriptor Records
  - **Qualifiers Terms** including Preferred Terms, Entry Terms, and Abbreviations found in Qualifier Records
  - **Supplementary Concept Record Terms** including Preferred Terms, Entry Terms, and N1 Terms found in Supplementary Concept Records
  - **All Terms** includes all of the above.
- The search for records can also be targeted to any of these metadata fields
  - **Pharmacological Action (PA)** finds all chemicals in MeSH that have a PA that matches the term you searched
  - **CAS Registry/EC Number/UNII Code** searches the RN and RR finds of all chemicals in MeSH. It will retrieve records with either a matching CAS Registry Number assigned by Chemical Abstracts Service, a matching Enzyme Commission (EC) number, or a FDA Substance Registry System Unique Identifier (UNII).
  - **MeSH Unique ID** finds Descriptor, Qualifier, and Supplemental Concept Records by their Record Unique Identifier
  - **Annotation or Scope Note** finds records with string matches in the text of these free-text fields
  - **Heading Mapped To (HM)** retrieves Supplemental Concept Records that are mapped to particular Descriptor Heading.